

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3354/2023. (VII. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria 2/2021. Polgári jogegységi határozata, illetve a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VII.30.201/2021/4. számú, valamint Gfv.VI.30.464/2020/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (Kutasi és Pulay Ügyvédi Társulás, ügyintéző: dr. Pulay Gábor ügyvéd) eljáró indítványozó bank két alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz. Ezen indítványokban az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdésére hivatkozva elsődlegesen a Kúriának a biztosítéki céllal alapított önálló zálogjog esetén a zálogkötelezett jogainak a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 269. § (3) bekezdésének alapján történő érvényesítése tárgyában hozott 2/2021. Polgári jogegységi határozata (a továbbiakban: PJE határozat), míg az Abtv. 27. §-ára alapított másodlagos kérelmében az önálló zálogjogának érvényesítése iránt indított, azonos tárgyú perekben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság által hozott Gfv.VII.30.201/2021/4. számú, illetve Gfv.VI.30.464/2020/6. számú ítéletek alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Az Alkotmánybíróság az egymással összefüggő tárgyú ügyeket együttes vizsgálat és elbírálás végett egyesítette.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló per(ek)ben megállapított tényállásnak az alkotmányjogi panasz szempontjából meghatározó lényege az alábbiak szerint foglalható össze. A lakossági hitelezési tevékenységet folytató gazdasági társaság (a továbbiakban: hitelező) és az alperes (adós, zálogkötelezett) devizaalapú fogyasztói kölcsönszerződést (a továbbiakban: kölcsönszerződés), illetve a kölcsönszerződés biztosítékeként ingatlan terhelő, önálló zálogjogot alapító külön szerződést (a továbbiakban: zálogszerződés) kötöttek. A kölcsönszerződésben a szerződő felek rögzítették, hogy a zálogszerződés a kölcsönszerződés elválaszthatatlan részét képezi. Az adós tudomásul vette, hogy az önálló zálogjog a refinanszírozó bank javára átruházásra kerülhet. A kölcsönszerződés értelmében felmondási esemény bekövetkezése esetén a hitelező jogosult a kölcsönszerződést egyoldalúan azonnali hatállyal felmondani, a felmondás egyik jogkövetkezménye az, hogy a hitelező jogosulttá válik a kölcsönszerződésben kikötött valamennyi biztosíték egyidejű igénybevételére, és/vagy végrehajtási eljárás kezdeményezésére. Ezzel azonosan rendelkezik a hitelező üzletszabályzata is: a zálogjogosult az azonnali felmondás után az önálló zálogjogot alapító szerződéseket jogosult felmondani, és az ingatlanokat zálogszerződésben meghatározott módon értékesíteni. A kölcsönszerződés rögzíti, hogy csak mellékleteivel és a hitelező üzletszabályzatával együtt érvényes és képez egy kölcsönszerződést. A zálogszerződés értelmében a zálogjogosultnak a zálogjoga alapján történő kielégítéséhez a zálogszerződés felmondása szükséges.
- [3] Az indítványozó pénzügyintézet (a perben felperes, a továbbiakban: indítványozó vagy felperes) refinanszírozási jogviszonyban állt a hitelezővel, keretmegállapodásuk alapján az indítványozó forrást biztosított a hitelezőnek hitelezési tevékenységéhez, a kölcsönösszegek biztosítékeként pedig a hitelező átruházta az indítványozóra a javára a zálogkötelezettek ingatlanára alapított önálló zálogjogot. A kölcsönszerződést, a zálogszerződést, illetve – a hitelező mint a zálogjog átruházója, és az indítványozó mint a zálogjog átvevője – az alperes ingatlanára alapított zálogjogot átruházó szerződést (a továbbiakban: zálogjogot átruházó szerződés) ugyanazon a napon kötöttek. A zálogjogot átruházó szerződés rögzíti az indítványozó nyilatkozatát, miszerint a zálogszerződést megismerte, az abban foglaltakat magára nézve kötelezőnek ismeri el. Az indítványozó javára az önálló zálogjogot az ingatlan-nyilvántartásba bejegyezték. A hitelező az alperesekkel szemben fennálló, kölcsönszerződésből eredő követeléseit – jogutód nélküli megszűnését megelőzően – az indítványozóra engedményezte.
- [4] A zálogjogosult indítványozó kielégítési jogának érvényesítése céljából bírósághoz fordult. Keresetében annak túrására kérte kötelezni az alpereseket, hogy megjelölt összegű CHF és járulékai erejéig az alperesek tulajdonát

képező ingatlanból – végrehajtás útján – kielégítést keressen. Érvelése lényege szerint az önálló zálogjog nem járulékos jellegű, így nincs jelentősége annak, hogy azt biztosítéki céllal kötötték ki. Ugyanezen okból álláspontja szerint a zálogszerződés alapjául szolgáló kölcsönszerződéssel kapcsolatos kifogásaikat az alperesek vele szemben nem hozhatják fel, továbbá az alpereseket terheli annak bizonyítása, hogy a kölcsönszerződés tartalmát az önálló zálogjog átruházásakor a felperes ismerte. Hangsúlyozta, hogy a zálogszerződés annak felmondásán túl további követelményt nem támaszt a kielégítési jog gyakorlásának feltételeként.

- [5] Az alperesek a kereset elutasítását kérték. Védekezésükben arra hivatkoztak, hogy a kölcsönszerződés elválaszthatatlan részét képezi a zálogszerződés, ez utóbbi tartalmát pedig a kölcsönszerződés és az üzletszabályzat rendelkezései is meghatározzák. Állították, hogy a felperes a zálogjog megszerzésekor ismerte annak biztosítéki jellegét, az alapjául szolgáló jogviszonyt is, ezért vele szemben érvényesíthetik a kölcsönszerződéssel szembeni kifogásaikat. A kölcsönszerződés érvénytelenségére hivatkoztak, álláspontjuk szerint a kölcsönszerződés jogszerű felmondása nélkül a zálogszerződés nem mondható fel.
- [6] A Kúria Gfv.VII.30.201/2021/4. számú ítéletével befejezett perben az elsőfokú bíróság helyt adott a felperes keresetének, ítéletét a másodfokú bíróság megváltoztatta, és a felperes keresetét elutasította. A jogerős ítélet ellen a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet. A Kúria – az előtte akkor még Gfv.VII.30.435/2019. számon folyamatban levő perben – eljáró tanácsa a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 32. § (1) bekezdés *b*) pontja alapján, eljárásának felfüggesztése mellett a biztosítéki céllal alapított önálló zálogjog esetén a zálogkötelezett jogainak érvényesítése, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 269. § (3) bekezdésének értelmezése kérdésében indítványozta jogegységi eljárás lefolytatását, mert el kívánt térni a Kúria más tanácsai által hozott határozatoktól.
- [7] A Kúria összevont polgári-gazdasági-munkaügyi jogegységi tanácsa által hozott PJE határozat rendelkező része szerint „[b]iztosítéki céllal alapított önálló zálogjog esetén azt, ha a zálogjog közvetlen megszerzőjének jogutódja a zálogjog megszerzésekor legalább arról tudott, hogy az önálló zálogjogot egy másik jogviszonyra tekintettel, annak biztosítékaként alapították, úgy kell tekinteni, hogy az alapul szolgáló jogviszonyt ismerte.”
- [8] A PJE határozat meghozatalát követően a Kúria Gfv.VII.30.201/2021. ügyszámon folytatta eljárását, és a PJE határozatra is figyelemmel meghozott 4. számú ítéletével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Indokolásában kiemelte, hogy a felperes keresete alapján mindvégig az képezte a jogvita tárgyát, hogy az adott esetben, amikor az e körben nem vitatott tényállás szerint az önálló zálogjogot biztosítéki céllal alapították, hivatkozhat-e az alperes mint zálogkötelezett a felperessel mint az önálló zálogjog közvetlen megszerzőjének jogutódjával szemben az alapul szolgáló kölcsönszerződés érvénytelenségére, illetve arra, hogy az önálló zálogjogból való kielégítési jog megnyílását a kölcsönszerződés – a zálogszerződéshez képest – a kölcsönszerződés felmondásához köti. A Kúria megállapította, hogy a felperes sem vitatta a per során, hogy a zálogszerződést megismerte, annak rendelkezéseiből pedig egyértelműen kiténik a zálogjog biztosítéki célja, így a felperes a zálogjog megszerzésekor tudott arról, hogy létezik a zálogjog alapjául szolgáló jogviszony. A Kúria megítélése szerint a felperesnek mint a hitelező által nyújtott kölcsönök refinanszírozójának a közöttük fennálló jogviszony alapján eleve tudomással kellett bírnia mind a kölcsönügyletekről, mind az azok biztosítására kötött szerződésekről. A Kúria érvelése alapján a PJE határozat értelmében az alperesnek a zálogjog alapjául szolgáló kölcsönszerződés konkrét rendelkezéseinek felperes általi megismerését nem kellett bizonyítania ahhoz, hogy az alapjogviszonyból eredő jogait és kifogásait érvényesíthesse, így hivatkozhatson arra, hogy a kölcsönszerződés jogszerű felmondásának hiányában nem valósult meg a zálogszerződés felmondásának szerződés szerinti feltétele. A Kúria a felülvizsgálat korlátaira hivatkozással utalt arra, hogy joghatályosan nem vitatottan a kölcsönszerződés rendelkezései értelmében az önálló zálogjog felmondását meg kell előznie a kölcsönszerződés felmondásának, ezért a másodfokú bíróság jogszabálysértés nélkül vizsgálta a zálogszerződés felmondásának jogszerűségét nem kizárólag a zálogszerződés alapján.
- [9] A Kúria Gfv.VI.30.464/2020/6. számú ítéletével befejezett perben az elsőfokú bíróság a felperes keresetét elutasította, az ítéletet a másodfokú bíróság helyben hagyta. A felperes felülvizsgálati kérelme folytán eljáró Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Az ítélet indokolásában a PJE határozatra hivatkozással kiemelte, hogy a felperes mint az önálló zálogjog közvetlen megszerzőjének jogutódja a zálogjog megszerzésekor ismerte annak biztosítéki jellegét, az alapul szolgáló kölcsönjogviszonyt, ezért a régi Ptk. 269. § (3) bekezdés szerinti feltétel teljesülése folytán az alperesek a kölcsönjogviszonyból eredő kifogásaikat érvényesíthették a perben, a kölcsönszerződésnek és az üzletszabályzatnak a zálogjogra vonatkozó rendelkezései a felperesre is irányadók. A Kúria megerősítette, hogy a szerződésekből és az üzletszabályzatból mindenképpen az következik, hogy a zálogszerződés felmondásának, az ingatlanból való kielégítési jog megnyílásának előfeltétele a kölcsönszerződés azonnali felmondása, a teljes tartozás azonnali, egy összegben történő esedékessé tétele.

- [10] Az indítványozó a felülvizsgálati eljárás befejezése után fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszának elsődleges tárgya a PJE határozat, másodlagos kérelmében a PJE határozat alkalmazásával meghozott kúriai ítéletet támadta, melyek állítása szerint az Alaptörvény a XIII. cikk (1) bekezdés, illetve a XXVIII. cikk (1) bekezdés által biztosított alapjogával ellentétesek.
- [11] Az indítványozó állítása szerint a PJE határozat sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése által biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, mivel annak rendelkező része olyan normatartalmat állapít meg, amely az értelmezett jogszabályi rendelkezésből a jogértelmezés „valamely” módszerével szerinte nem levezethető. Álláspontja szerint a régi Ptk. 269. § (3) bekezdésében „az annak alapjául szolgáló jogviszonyt ismerte” megfogalmazás a nyelvtani, a logikai, a jogalkotó szándéka szerinti, illetve a rendszertani értelmezés módszerét alkalmazva nem azonos, nem azonosítható az önálló zálogjog biztosítéki jellegének az ismeretével, ezért vélekedése szerint a Kúria értelmezésével egy, a törvényben nem szabályozott vélelmet állított fel. A régi Ptk. 269. § (3) bekezdéséből álláspontja szerint az következik, hogy a zálogkötelezett csak abban az esetben érvényesíthet az alapul szolgáló jogviszonyból eredő kifogást a jogutód zálogjogosulttal szemben, ha a zálogjogosult nem csupán e jogviszony tényét, de annak teljes tartalmát ismeri. A Kúria értelmezése az indítványozó szerint nem logikus, és a jogalkotó feltehető szándékával is ellentétes, mivel a jogalkotó a régi Ptk. 269. § (3) bekezdés a kifogáskorlátozás fő szabálya alóli kivételt szabályozva a jogutód zálogjogosult visszaélésű, rosszhiszemű joggyakorlását kívánta megakadályozni, ezzel szemben a sérelmezett értelmezés a főszabály alkalmazását gyakorlatilag kizárja, hiszen szinte kizárólag biztosítéki céllal alapítanak önálló zálogjogot. A Kúria értelmezése azzal, hogy a biztosítéki jelleg ismerete esetében lényegében kötelezővé teszi az alapul fekvő jogviszony megismerését, olyan magatartás tanúsítására vonatkozó kötelezettséget is megállapít, amely a banktitokra vonatkozó rendelkezésekkel ellentétes.
- [12] Az indítványozó szerint a jogalkotó szándéka az önálló zálogjog intézményének szabályozásával arra irányult, hogy legyen olyan dologi jogi biztosíték, amely a követeléshez képest nem járulékos, önállóan forgalomképes. Ehhez képest a PJE határozat megközelítésének lényege az indítványozó szerint az, hogy az önálló zálogjog további megszerzője az alapul szolgáló jogviszony tartalmát megismerje, e kötelezettség elmulasztása a régi Ptk. 4. § (4) bekezdés alapján a kifogáskorlátozásból származó előnyök elvesztésével jár. Ez az értelmezés az indítványozó szerint lerontja a jogalkotó szándékát. Kijelentette továbbá, hogy a PJE határozat a régi Ptk. rendszeréből sem következik. A Kúria értelmezésével szemben felhozott kifogásai összegzéseként állította, hogy a PJE határozat sérti a B) cikk (2) bekezdést, a C) cikk (1) bekezdést, a 25. cikk (1) bekezdést, az ezekből levezethető hatalommegosztás elvét és a 28. cikket. Állítása szerint tisztességes bírósági eljáráshoz való alapjogának sérelmét a PJE határozat azzal okozta, hogy a régi Ptk. 269. § (3) bekezdésének tartalmát absztrakt módon, a történeti tényállástól függetlenül, minden bírósági eljárásban kötelező erővel, az alkotmányos értelmezési tartomány keretein kívül állapította meg.
- [13] Az indítványozó szerint zálogjoga az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdés védelmi körébe tartozik, a PJE határozat pedig tulajdonhoz való jogának sérelmét okozta a régi Ptk. 269. § (3) bekezdésének olyan értelmezésével, amelynek következtében zálogjogát a zálogkötelezett kifogása eredményeként nem tudta érvényesíteni.
- [14] Az indítványozó másodlagos kérelme a Kúriának a felülvizsgálati eljárásban a PJE határozat alkalmazásával meghozott ítéleteire irányult (a továbbiakban: a Kúria ítélete). Álláspontja szerint a Kúria ítélete szükségképpen és pusztán abból az okból sérti a XXVIII. cikk (1) bekezdés által biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, mert a megítélése szerint alaptörvény-ellenes PJE határozatot alkalmazó eljárás nem lehet tisztességes. A Kúria Gfv.VII.30.201/2021/4. számú ítélete álláspontja szerint azonban önmagában is sérti a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát. Ennek indokaként egyrészt arra hivatkozott, hogy a PJE határozat meghozatalát követően a felülvizsgálati eljárásban új helyzet állt elő azáltal, hogy a feleknek a zálogjog alapjául szolgáló jogviszony ismeretének mértékére vonatkozó addigi előadásai irrelevánssá váltak, és egy új tény, az alapul fekvő jogviszony létezése vált relevánssá. Állítása szerint az eljáró bíróságok korábban nem vizsgálták azt a tény, hogy az önálló zálogjog megszerzésekor ő tudott-e az alapul fekvő jogviszony létezéséről, sérelmezte ezért, hogy a PJE határozat meghozatalát követően a felülvizsgálati eljárásban e kérdésben tett nyilatkozatát a Kúria nem vette figyelembe, mivel azt a felülvizsgálati kérelem meg nem engedett megváltoztatásának, új tény állításának tekintette. Megítélése szerint a Kúria nem hozhatott volna érdemi döntést, mivel a relevánssá minősülő tényállás nem került feltárásra. Tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelmeként hivatkozott továbbá arra, hogy a Kúria a beadványai, nyilatkozatai tartalmával ellentétesen vagy azokat pontatlanul idézve állapította meg a tényállást.

- [15] A Kúria ítéletével szemben is hivatkozott az indítványozó tulajdonhoz való jogának sérelmére, állítása szerint a PJE határozatra alapított ítélet megfosztotta az őt megillető önálló zálogjogból fakadó kielégítési igény érvényesítésétől.
- [16] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadásáról kell döntenie. A panaszt akkor lehet befogadni, ha az megfelel a törvényben előírt formai és tartalmi követelményeknek. Az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva azt állapította meg, hogy a panasz az alábbiak miatt nem felel meg ezen követelményeknek.
- [17] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt jelen ügyben is rögzíti vizsgálatának korlátait, és emlékeztet arra, hogy az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerveként, a (2) bekezdés c) és d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján az egyedi ügyben alkalmazott jogszabálynak, illetve a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálhatja felül, hatáskörébe e rendelkezések szerint a bírósági eljárásban alkalmazott jogszabályoknak, és egyes bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. „Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna.” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]} Ebből következően az Alkotmánybíróság a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára már nem rendelkezik hatáskörrel {elsőként lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}. A bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz így nem tekinthető hagyományos értelemben vett jogorvoslatnak, ugyanis az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is kizárólag az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazza {lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}
- [18] 3.1. Az Abtv. 51. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság az arra jogosult indítványa alapján jár el, az Alkotmánybíróság hatáskörét tehát kérelemre, és – néhány kivételtől eltekintve – a kérelem keretei között gyakorolja. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, az Abtv. 52. § (1b) bekezdés alapján a kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az a)–f) pontokban foglaltakat, így – többek között – az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, illetve indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel [b) és e) pont]. Az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálata csak az indítványban megjelölt alkotmányossági kérdésre vonatkozhat [Abtv. 52. § (2) bekezdés], erre is figyelemmel szükséges, hogy az indítványozó bemutassa milyen sérelem érte Alaptörvényben biztosított jogát, és alkotmányjogilag értékelhető érvekkel alátámasztja azt a szerinte fennálló ellentétet, amely az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezésének alkotmányos tartalma és a támadott jogszabályi rendelkezés, bírói döntés között fennáll.
- [19] Az indítványozó elsődleges és másodlagos kérelmében – ugyanazon tartalommal – állította, hogy a PJE határozat, illetve a Kúria ítélete az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében biztosított jogát sértik. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó csupán megjelöli az Alaptörvény ezen rendelkezését, tulajdonhoz való alapjogának sérelmét peresztességgel azonosítja, ami megítélése szerint a Kúria jogegységi és egyedi döntésében megjelenő, az övétől eltérő jogértelmezésre vezethető vissza. Az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy „önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására” {lásd pl. 3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének állítása önmagában nem alapoz meg alkotmányossági vizsgálatot {lásd pl. 3053/2019. (III. 14.) AB végzés, Indokolás [12]}, ehhez a határozott kérelemre vonatkozó követelmények szempontjából többek között az is szükséges, hogy az indítvány a 3.1. pontban (Indokolás [18]) is hivatkozott elvárásnak megfelelő, az alapjog alkotmányos tartalmához kapcsolódó indokolást tartalmazzon. Az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján „[indokolás hiányában a kérelem nem felel meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, annak elbírálására nincs lehetőség. {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]}.
- [20] Az indítványozó a PJE határozat, illetve a Kúria támadott ítélete vonatkozásában tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelmét is állította.

- [21] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt emlékeztet arra, hogy értelmezése szerint az Alaptörvény XXVIII. (1) bekezdésében elismert tisztességes (*fair*, méltányos, kiegyensúlyozott) bírósági eljáráshoz való jog védelmi körébe tartozik részben a bírósági eljárás alapjogilag egységként értékelt és védett minősége, részben pedig azok a részjogosítványok, amelyeket az Alaptörvény maga nevesít, és amelyeket az Alkotmánybíróság bontott ki gyakorlata során. A bírósági eljárással kapcsolatos jogosultságok tartalmuk mellett a jogosulti és kötelezett, valamint a korlátozhatóság oldaláról mutatnak eltérő sajátosságokat. {lásd összefoglalóan pl. 3046/2019. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [49]–[51]} Az Alkotmánybíróság fenntartotta és megerősítette a tisztességes bírósági eljárással kapcsolatos gyakorlatát. Eszerint a tisztességes eljárás (*fair trial*) „egy olyan minőséget jelent, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembe vételével lehet csak megítélni. Ebből következően az egyes részletek hiánya ellenére épp úgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes.” {Lásd pl. 6/1998. (III. 11.) AB határozat, Abh 1998, 91, 95; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [24]; 3046/2019. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [47]} Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra is, hogy a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog alkotmányos tartalmát, annak részjogosítványait illetően részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van {lásd pl. 3027/2018. (II. 6.) AB határozat, Indokolás [13]; 3046/2019. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [48]}. Az Alkotmánybíróság értelmezésében az „Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése egy processzuális alapjogot tartalmaz, amely elsősorban a bírósági eljárással szemben támasztott eljárási garanciák rendszerét jelenti” {3181/2018. (VI. 8.) AB határozat, Indokolás [42]}.
- [22] Az indítványozó állítása szerint a Kúria jogegységi határozatba foglalt jogértelmezése azáltal sérti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, hogy a régi Ptk. 269. § (3) bekezdésének tartalmát absztrakt módon, a történeti tényállástól függetlenül, minden bírósági eljárásban kötelező erővel, az alkotmányos értelmezési tartomány keretein kívül állapította meg.
- [23] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt emlékeztet irányadó gyakorlatára, amely szerint „a jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, amely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti „szuperbíróság” szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {3352/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]} Az Alkotmánybíróság ebből fakadóan „mindaddig tartózkodik attól, hogy törvényértelmezési és szakjogi kérdésekben állást foglaljon {7/2013. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [33], [38]}, amíg a jogalkalmazói jogértelmezés közvetlenül nem befolyásolja valamely alapjog gyakorolhatóságát és tényleges érvényesülését.” {3421/2022. (X. 21.) AB végzés, Indokolás [19]} Az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlata szerint az önmagában a bírói jogértelmezés, jogalkalmazás állított hibájára alapított alkotmányjogi panaszt a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben nem vizsgálja.
- [24] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó a PJE határozat szerinti jogértelmezés alaptörvényellenességét állítva nem volt tekintettel a XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított alapjog processzuális jellegére, illetve alkotmányos tartalmára. Ebből következően az indítvány nem tartalmaz alkotmányjogilag értékelhető indokolást, érvelést arra vonatkozóan, hogy az indítványozó szerint az anyagi jogi kérdés, anyagi jogi jogszabályi rendelkezés [rég Ptk. 269. § (3) bekezdés] jogegységi határozatban történő értelmezése milyen alkotmányossági összefüggésben áll processzuális alapjogával, a Kúria normatív hatályú jogértelmezése az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának alkotmányos tartalmát mennyiben és miért sérti. Az alkotmányossági összefüggéseket csupán feltételező, és legfeljebb sejtető, de azokat a határozott kérelem követelményeinek megfelelő tartalommal meg nem jelenítő indítvány az Alkotmánybíróság kérelemhez kötött eljárásában nem felel meg a az érdemi elbírálás feltételének [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pont, 52. § (2) bekezdés].
- [25] Az indítványozó a Kúria felülvizsgálati ítéleteit két okból tekintette ellentétesnek a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogával. Sérelmezte egyrészt, hogy a Kúria a PJE határozat alkalmazásával hozta meg a keresetét jogerősen elutasító ítéletet hatályában fenntartó határozatát, mivel „az alaptörvény-ellenes PJE-t alkalmazó eljárás nem lehet tisztességes.” E sérelem megfogalmazásán túl azonban ez az indítványi elem egyebet nem tartalmaz, így a Kúria egyedi ügyben hozott határozatait sérelmezve sem fejtette ki az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való joga alkotmányos tartalmához kapcsolódóan arra vonatkozó álláspontját, hogy a bíróságokra kötelező jogegységi határozat [lásd Bszi. 24. § (1) bekezdés c) pont; 42. § (1) bekezdés] alkalmazása,

a jogvitának – részben a – jogegységi határozatra figyelemmel történő eldöntése milyen összefüggésben van processzuális alapjogával, eljárási jogait a sérelmezett döntés miatt és mennyiben sérti.

- [26] Az indítványozó a Gfv.VII.30.201/2020/4. számú ítéletet a XXVIII. cikk (1) bekezdésével ellentétesnek vélte abból az okból is, hogy a Kúria – megítélése szerint – hiányos tényállás alapján, a bizonyítékok nem megfelelő értékelése, illetve beadványai, kérelmei helytelen értelmezése mellett hozta meg érdemi döntését. Az Alkotmánybíróság ismételten utal hatáskörére, alkotmányossági vizsgálatának korlátaira, kiemelten hangsúlyozva azt, hogy a bizonyítási eljárás lefolytatása, a bizonyítékok értékelése, a tényállás megállapítása, az alkalmazandó jog kiválasztása és értelmezése, a jogvita eldöntése alapvetően a rendes bíróságok feladata, a bírósági eljárás törvényességi szempontú felülbírálatát az Alkotmánybíróság nem végezheti el. Emlékeztet továbbá az Alkotmánybíróság arra, hogy a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog lényegét a garanciális jellegű, alkotmányos jelentőségű eljárási szabályok érvényesülésében értelmezi, a bírósági eljárásnak ezen túlmenő elemeit nem tekinti alkotmányos kérdésnek, ezért önmagában az eljárási szabályok megsértése nem vezet szükségképpen a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelméhez {lásd pl. 3098/2014. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [27]–[28]}. Hangsúlyozza továbbá az Alkotmánybíróság, hogy a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések önmagukban nem adhatnak alapot az alkotmányjogi panasznak {lásd pl. 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]; 3421/2022. (X. 21.) AB végzés, Indokolás [19]}. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó a Kúria sérelmezett eljárásával kapcsolatban törvényességi kifogásokat fogalmazott meg, azokat azonban nem hozta a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog alkotmányos tartalmával összefüggésbe, ezért a Kúria ítéletét alkotmányjogilag értékelhető indokolás, érvelés nélkül sérelmező indítványi elem sem felel meg a határozott kérelem követelményének.

- [27] 3.2. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt – figyelemmel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* és *e)* pontjában foglaltakra – az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 30. § (2) bekezdés *h)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. június 20.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/3765/2021.

